

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo leto 1 gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Krajec v Novem mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

O stanji domače živine v krškem okraji leta 1886.

Konjereja se v tem okraji po malem zboljšuje. K temu pripomorejo največ štiri cesarske žrebčarije s 13 žrebci, ki so v okraji. Pospešuje se konjereja tudi s premiranjem kónj, ki je vsako leto v Št. Jarnej. Število kónj se je pomnožilo od leta 1880 pri priliki za dva odstotka. Govedoreja le po malem napreduje, dasi se je pomnožilo število goved v zadnjih šestih letih morebiti za štiri odstotke. Govejega boljšega plemena pride malo v okraj; pa vsaj se tudi kar mesarju prodajajo teleta boljšega plemena. Goveda v tem okraji so po večini še „hrvaške buše“, nekaj pa je že goveje živine muriškega plemena. Z mlekarstvom se kmetje tu ne pečajo v veliki meri; porabijo ga največ za domačo potrebo. Sirarija se je otvorila v Dvoru pri Ratečah; dela kaj dober sir. Število ovac in koz se vidoma zmanjšuje; kar mesarji drobnice zakoljejo, to priženejo Hrvati (Vlahi). Svinjereja se dviga, če tudi še Hrvati dosta prašičev priženejo. Iz okraja se proda nekaj prašičev v glavna mesta: v Ljubljano, Trst, Gradec. Več zaklanih se je poslalo letos na Tirolsko v Bozen.

Živina je bila v preteklem letu še precej zdrava. Na škodo živinoreji je bila draga krma, pa tudi šuš meseca maja.

Pocepalo je 344 živali, največ prašičev (200), 86 goved in 54 kónj ter 4 ovce. Bile so pa sledeče živinske bolezni: vranični prisad (črminica), pereči ogenj ali rudečica (pri svinjah), črni sajevec pri mladi živini, smrkelj, garje pri konjih, pasja steklina.

Kako je bil nastal vranični prisad (v Kostanjevici, v Ivanšicah, v Dolenji Stari vasi), se ni moglo zaslediti.

Črni sajevec (Rauschbrand) pri mladi živini je bil v občinah Št. Jarnej in sv. Križ, lani tudi v Kostanjevici. Ta bolezen se je zasejala po kozah, katere so Hrvati prinesli na prodaj v te kraje. Zato se je prepovedalo namakati take kože v tekočih

vodah. Pereči ogenj (rudečica) so imele svinje v občinah Cerklje, Krško, Tržišče, Škocijan. V cerkljanski občini se je ta kužna bolezen zelo vdomačila, ker se ondi leto za letom ponavlja. Ljudje pa to gosposki prepozno naznanijo — takrat še le, ko se je že zelo razširila.

Smrkelj, in sicer plučni smrkelj je bil dokazan pri štirih konjih v Krškem. Tu se je pokazalo, da je stal najprvo izboleli konj v hlevu, kjer je bil drug konj s to boleznijo, namreč s pljučnim smrkljem. Prva znamenja so bila kašelj, ki se je zelo slišal in bil zelo zategnen. Ta kašelj se je lastil tudi drugih kónj. Še le čez dvajset tednov po okuženju se je sklepalo, da je pri prvo zbolelem konju sum smrklja.

Pasja steklina je bila v Kostanjevici in v Krški vasi, koder je bilo 5 psov pobitih radi te bolezni. Pasja steklina se je bila pa zanesla tudi s Štajerskega, kjer je bil stekel pes vgrizel v roko moža iz Rajhenburga; od tod je bil došel v Radno na Kranjsko kjer je popadel 10 let starega dečka. Steklega psa in druge pse, od njega napadene, so pobili. Nasledki pri napadenih ljudeh se še niso pokazali. Dečka je zdravil v Beču dr. Ullmann po metodi slavnega Pasterja. Pasji davek se je pobiral v Krškem po 2 gld., v Mokronogu in Kostanjevici po 1 gld. na leto. Garje je imel v minulem letu le en konj.

Ikraši so bili 3 prašiči. Ikre so se bile zapazile pri prašiču, ki je bil zaradi perečega ognja cerknil, in še pri dveh zaklanih. Na ikre ne gleda kmetsko ljudstvo veliko ter ima vražo, da prašič dobi takrat ikre, če se prehitro pita. Zato nevedni ljudje nevarno meso ikrastih prašičev še celó zavživajo, ko ne vedó, da se po ikrah dobi nevarna trakulja.

Da so se izpeljavale postavne določbe o kužnih boleznih, pripomogli so občinski zastopi, in če je bilo treba, tudi c. kr. žandarmerija. Prestopki zoper postavbo so bili redki, zlasti gledé živinskega pōsa. Vsaj tudi kupec živine sam terja ta list, ki mu je ob enem porok, da je živina zdrava in brez madeža. Nánj se kupec tudi sklicuje in najde ž njim prejšnjega lastnika, ako je bila kakošna prevara.

(Konec sledi.)

Nazori o vinoreji po Dolenjskem.*

1. Sedanje vinarstvo na Dolenjskem se žali-bog skoro premalo izplača. Kraj, v katerem je sigurnost za dobro vinsko letino le majhna, ne sme se prištevati pravim vinskim krajem. Takih je več na Dolenjskem. Koder je pa ta sigurnost tako majhna, da v desetih letih grozdje komaj trikrat ali dvakrat popolnoma dozori, pomeni le zgubo za vinogradnika. Kako je v tej zadevi na Dolenjskem? Pravih vinorodnih krajev, koder grozdje vsako leto dobro dozori, je na Dolenjskem jako malo.

Obdelovanje vinogradov stane na Dolenjskem za vsako oralo: v radeškem okraji 69 gld., v krškem okraji 92 gld. 40 kr., v novomeškem okraji 80 do 90 gld.

Iz metliškega in črnomaljskega okraja mi niso znane razmere, mislim pa, da so zelo enake navedenim; k tem stroškom pa niso vštete svote za davek, biro, obresti od zemljiščine glavnice in mogočih dolgov ter gnoj.

Vrednost mošta (ne vina!), ki se pridela na enem orala ob normalni letini znaša: v radeškem okraji 84 gld., v krškem okraji 58 do 145 gld., v novomnškem okraji 100 gld., v metliškem okraji 145 gld.

Ako primerjamo dohodke s stroški, ostane od enega orala: v radeškem okraji v najboljših legah 17 gld., v srednjih 9 in v slabih 2 gld.; v krškem okraji v dobrih legah 25 gld., v srednjih 15 in v slabih prav nič; v novomeškem okraji 10 do 20 gld.; v metliškem okraji v dobrih legah 20 gld., v srednjih 13 gld. v slabih 3 gld. Kje pa je gnoj, davki itd.

Res je, da se naredi iz mošta vino, ki ima boljše ceno, a dohodek ostane slednjič vendar tisti, ker do časa, ko se vino prodá, ga dosti odpade, porabi se za družine in delavce in dosti se ga „vsuši“.

2. Neugodne razmere na Dolenjskem pa naredijo, da vinogradnik od leta do leta bolj v dolgove zabrede. Uže gori sem povedal, kako pičle dohodke daje vinarstvo na Dolenjskem pri normalnih razmerah. Ali se ima na svetu kje še kak drugi kmet bojevati s tolikimi neprilikami, kot dolenjski vinogradnik? Mrzla in pozna spomlad, slana, dež med cvetenjem, prevroče poletje, mrzla in kratka jesen, toča itd. krčijo Dolenjcu pridelek. Sedaj pa preti trtna uš in bolezen (glivica) „Peronospora viticola“, ki je tudi uže v obili meri na Dolenjskem. In ta zadnja bolezen je huda. Amerikanci jo imenujejo „Mildew“ ter se je bolj bojé kot trtne uši.

* Prihodnjič priobčimo še druge nazore o dolenjskem vinarstvu, in sicer iz peresa strokovnjaka gosp. Dolenc; brali smo jih v listu „Weinlaube“.

Pri vseh teh neprilikah ima pa Dolenjec le malo ali pa nič stranskega zaslužka, ker so druge stroke kmetijstva popolnoma zanemarjene.

V desetih letih je komaj enkrat letina taka, da zamore Dolenjec izhajati, in ko bi bila tudi vsako drugo leto taka, on pri takih razmerah, kot so sedaj na Dolenjskem, mora vender še iti rakovo pot.

Gori je povedano, kako malo dobička daje dolenjski vinograd. Ali mu pa v resnici daje še toliko? Neprodano ostane dalj časa vino iz vinogradov s slabimi legami; kajti teh je največ in ti so lastnina velike večine dolenjskih posestnikov. Čim dalj ima vinogradnik vino v zidanici, tem več se mu ga „posuši“. Pa vse to bi bilo še dobro. V slabi vinski letini, katerih je na Dolenjskem na izbero, se mora živeti, ki ga Dolenjec mora kupovati, z gotovim denarjem plačevati, in usmiljeni trgovec mu dá na račun prihodnjega mošta, kolikor hoče. Kako pa je stanje vinogradnika, ko je v rokah namoštnika? (Konec sledi.)

Katoliška družba rokodelskih pomočnikov v Rudolfovem.

Novice so uže omenile nekterikrat tukajšno družbo rokodelskih pomočnikov; mislimo pa vendar, da bomo vstregli svojim bralcem, ako jim kaj več sporočimo o njej.

Vstanovila se je meseca oktobra preteč. leta. Varuh jej je sv. Jožef, namen pa preskrbeti, da postanejo rokodelski pomočniki pošteni, verni, vestni in izurjeni mojstri sebi v čast in srečo — v blagor domovini. Zato se zbirajo v zvečernih urah, ko se je nehalo delati. Razlaga se jim krščanski nauk; podučujejo se v petju in družih koristnih in potrebnih vednostih; kažejo se jim v podučnih verskih in svetnih govorih dolžnosti in lastnosti dobrega pomočnika; nevarnosti ter napake današnjega časa itd. Skrbi se tudi za pošteno razvedrenje, ktere ga potrebuje ravno delavni človek še prav posebno.

Meseca decembra je napravila družba veselico s petjem in deklamovanjem v „Narodnem domu;“ pred pustom smo se pa razveselovali prav po domače v gostilni Brunnerjevej. Prvega maja napravimo izlet na Trško goro.

Prijatelj in podpornikovi si je dobila družba v tem kratkem času prav mnogo zlasti med gosposdi mojstri in velečestito duhovščino. Njim se je zahvaliti, da je mogla poravnati svoje potrebščine, ter nekaj soldov dati celo v hranilnico za prihodnost. Bodi vsem dobrotnikom zlasti tudi ljubljanskej hranilnici, ki nam je naklonila 50 gl. stoterna zahvala!

Središče vsacej družbi je društvena zastava. Tudi pri nas se je brž izrekla želja, da bi si

omislili zastavo. Ker so nekteri radovoljno obljubili precejšne doneske, je privolil v to gospod načelnik — toda le s tem pogojem, da se ves denar za zastavo dobi drugej — od društvenega premoženja pa da se nič ne dá; kajti varčni moramo biti, ker ne vemo, kakove težave nas vtegnejo še doleteti. Naročila se je zastava v Ljubljani pri gospej Hofbauer za 200 gld.; podobi sv. Jožefa in brez madeža spočete Device Marije pa pokloni družbi malar gospod Friderik Tomc v Sent-Vidu pri Ljubljani. Blagoslovila se bode zastava prihodnjo binkoštno nedeljo v tukajšnji kapiteljskej cerkvi.

Cvetno nedeljo so imeli društveniki skupno sv. obhajilo v novomeškej frančiškanskej cerkvi.

Tako sem v kratkih potezah narisal delovanje in stanje naše družbe. Nadejam se, da so laskavi čitatelji iz njih sprevideali, da je družba res blaga, da se trudi spolnovati svojo dolžnost in — da zasluži prijazne podpore. Prav posebno pa želimo, da bi bili o tem prepričani vsi naši mojstri ter svojim pomočnikom prigovarjali, naj se upišejo ter bodo vrli udje katoliške družbe. Bog blagoslovi pošteno rokodelstvo.

Naše okrajne ceste!

Ta predmet, o katerem se hoče tu na kratko razpravljati, je bil že večkrat povod resnih razgovorov, ali vendar je ostalo še vse tako, kakor je bilo nekaj. Pri nas je sploh navada mnogo razpravljati in sklepati, pa malo storiti. Komu na Dolenjskem ni znano, kako imamo slabe okrajne ceste? Voznikom, ki so kedaj skozi našo pokrajino tovorili, so naše okrajne ceste v kaj slabem spominu radi težavne vožnje po teh prometnih progah. Kaj pa je vendar temu krivo? Odgovor je kratek! Edino to je krivda, da se popravljanje okrajnih cest še vedno razdeljuje med posamezne posestnike, kateri pa to svojo dolžnost kaj malomarno izpolnjujejo. Tu pomagajo kaj malo tudi raznovrstni opomini in narekavanje kaznij.

Če primerjamo stanje naših okrajnih cest z istim okrajnih cest na Gorenjskem, ali pa z ono, ki pelje od Grosupeljega do Krke, kaki razloček se nam tu pokaže! One ceste so blizo tako dobro ohranjene kakor cesarske in to le vsled razumnega oskrbovanja. To je pa le tako postalo mogoče, da se je odvzelo popravljanje in nasipanje cest dotičnim posestnikom, ki sedaj mesto dotične cestne tlake plačujejo z davki vred nekov znesek, kateri se izračuni po visokosti pravega davka.

Vso skrb glede popravljanja in nasipanja cest ima pa edino le dotični okrajni cestni odbor. Da je pa ta način oskrbovanja okrajnih cest po vsem ne samo potreben, temveč v korist tudi dotičnim posestnikom, kateri so se poprej sami s tem mo-

rali vkvarjati, uvidi se na prvi hip, če se vzamejo v poštev vse okoliščine. Kakor je lahko umeti, se pri nas ne more skoraj nikoli izvršiti pravočasno oskrbovanje okrajnih cest, kajti večina dotičnih posestnikov, kateri morajo ceste popravljati in nasipavati, ima raznovrstne zapreke. Temu je predaleč od doma dotični kos ceste, drugi navaža mesto pravega stolčenega kamnja le drobiž in blato, tretji nima domačih moči, a tujih mu ni mogoče dobiti o pravem času itd.

Če pride pa vsaka skrb na okrajni cestni odbor s tem, da se bodo dotični posestniki za to cestno tlako v denarji odkupili, tako se bode vsa ta važna zadeva mahoma spremenila in sicer na korist celi pokrajini. Tudi ondaj bodo imeli posamezni posestniki dovolj prislužka. Eni bodo prodajali kamnolome ali že pripravljeno šuto, drugi bodo kamne lomili in tolkli, tretji vozili, četrti nasipavali itd. Vrh vsega tega bodo pa postale okrajne ceste v teku malo let ravno tako trdno vdlane, kakor so sedaj cesarske — in to bode pač povikšalo promet.

Kakor se čuje, se je te blagovoljne misli vže poprijel Novomeški okrajni cestni odbor, in jo bode skušal v kratkem, tudi dejansko izvršiti, s tem, da bode povabil k prvi seji okrajnega cestnega odbora tudi vse župane tega okraja, da se bodo razgovarjali v tej važni zadevi. Če se bodo vsi v tem zedinili, poslala se bode na slavni deželni odbor dotična prošnja, ktera se bode podpisala od vseh županov tega okraja in od okrajnega cestnega odbora. S tem bode storjen prvi potreben korak, da se vendar le enkrat vgodno reši ta prevažna zadeva. V to pomozi Bog! Da bode pa razgovor vspešen v tej zadevi pri prvi seji okrajnega cestnega odbora, bi bilo želeti, da se častiti gospodje župani že sedež bolj natančno pomenijo o tem predmetu in si ga na vse strani dobro ogledajo.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Na Koroško je dospel novi škof dr. J. Kahn. Pravijo, da bode vrl mož, da se bode naučil v kratkem slovenščine, ki mu bode pač vrlo potrebna.

Kakor poprej naši tako so prosili sedaj gornje štajarski obrtniki naj se po kaznilnicah več ne pripušča izdelovati različnih reči, ker to škoduje obrtnikom. Minister je obljubil, da bode storil kolikor je mogoče ter djal, da vlada name-rava velike hudodelce pošiljati v vročo Afriko k reki Kongo, da ondi zemljo obdelujejo. Pač pametna misel — mi se jih znebimo!

Čehi jako delajo na to, da ne bi se kupovali ogrski izdelki, ker to škoduje Čehom.

Madjarjem gre jako trda — denarja vedno manj, dasi so davki vedno večji. Grozno globoko

so zagazili ti naši sosedje. Zadnji čas so zvišali davke trgovcem in sicer tako, da plačuje sedaj trgovec, ki je prej dajal 800 gld. celih 2000, kavarnar, ki je plačeval 120 gld. bode štel sedaj celih 211 gld.

Naše cesarstvo je razdeljeno na dve polovici — našo in ogrsko. Doslej smo plačevali za skupne stroške mi 70 a Ogri 30 odstotkov. Naši so sprevideli, da dajemo mi preveč; zato tirjajo naj Ogri dajejo odslej nekaj več; ali to jim nikakor ne gre v glavo — branijo se z vsemi močmi! Kakov bode konec — ne vemo.

Med **Ogrsko in Poljsko** se je odprla nova železnica, ki bode kaj imenitna, ako bi imeli kedaj vojsko z Rusom.

Avstrija in sosedna **Rumunija** ste se sprli zaradi uvažanja različnih pridelkov; dolgo se uže pogovarjajo, kako bi se reč vpravala — ali doslej zastonj. Vendar je upati, da se bodo zjediniili nam in njim v korist.

Naš **državni zbor** ima sedaj počitnice. Začne se zopet 23. t. m.

Kaj je novega po širokem svetu?

Srbe je osvobodil turškega jarma knez Miloš Obrenović leta 1815. Pretečeno nedeljo mu je postavil srbski narod dostojen spominek v Takovi.

Bolgari so boje nameravali zopet Aleksandra Batenberga izvoliti in sicer za kralja. Hvala Bogu, da jim je pisal sam, da volitve ne sprejme, ker bi bila sicer zmešnjava še večja, kakor uže je. Do miru ne pride, ker velike države ne zaupajo ena drugej — pa tudi do vojske ne: vse nekako nezaupno gleda, kaj počne sosed ter se oborožava. Iz Bulgarije se selijo cele družine, ker se boje vojske.

Rusi se nekako manj mešajo v bolgarske zadeve, ker se bojé, da si bodo morda kmalu v laseh z Angleži zavolj Indije. Zato jim je treba skrbeti, da so močni v Aziji.

Ruskega cara so mislili zadnji čas zopet umoriti — z bombami. Res, Bog sam čuje nad njim, da skrivna policija vsaj zaloti hudobneže.

Angleži imajo še vedno dosti posla s katoliškimi Irci; nečejo jim dati pravic, ki jim gredó, a ti delajo Angležem mnogo sitnosti.

Lahi imajo nove ministre, doma dosti sitnosti po nerodnežih in prekucuhih. V Raveni so izvolili za državnega poslanca človeka, ki je bil uže kaznenec na galeji. Lepa država to!

Med **Francosko in Angleško** je bil zadnje dni grozen vihar na morju. 15 ladij se je razbilo — veliko ljudi je potonilo.

Piše se nam:

Iz Novega mesta, 6. aprila. — Lepe dneve smo imeli, lepe dneve, pravim — in sicer v kapiteljske cerkvi. Očetje Jezuiti so imeli misijon skozi celih 10 dni. Dva gospoda sta imela slovenske govore, eden pa nemške zvečer za gospodo — zlasti zato, da je bil prostor v cerkvi. Kajti ako bi bil tudi za gospodo govor slovenski, bi pač ravno gospoda ne bila mogla poslušati, tako so rinili v cerkev naši dobri, verni priprosti ljudje.

Kaj je storil misijon, skorej ne morem prav popisati: treba je bilo le videti, kako so ljudje — kmečki in gosposki — poslušali goreče govornike; treba je bilo le videti, kako se je gnetilo krog spovednic —. Pa kaj pravim? Treba bi bilo pogledati v srcé, koliko jih je dobilo srčni mir, katerega morda niso poznali leta in leta! Neki dan se bode to pokazalo — takrat se bomo čudili, kako obilne milosti je razlival Gospod nad naše mesto za časa misijona. Čul sem iz ust premnožih tudi gosposkih — večje dobrote bi nam mil. gosp. prošt ne bili mogli nakloniti, kakor so nam jo s sv. misijonom.

Vsegamogočni povrni obilni trud vsem, ki so se trudili pretečene dni za našo pravo srečo!

Iz Prečenske fare. — Pri nas je prišel ponočnjak v neko hišo ob polnoči, kjer so spale štiri dekleta s svojo materjo. K sreči se mati zbudi, zagledati možkega na sredi hiše, zakriči na ves glas: „Za božjo voljo tat je prišel! tat je prišel!“ Na to kričanje se zbudi še mož. Tat beži, gospodar za njim kričé: „Tat je prišel! Držite ga! Mati skozi okno upije: „Za božjo voljo, tat je bil pri nas!“ Sosedje hitijo ustajati in dero za tatom, ki beži skozi vas, ženske in možki vse hiti za njim z burkljami in gnojnimi vilami. Bežaje navzdol pade. Kolik strah! Prosi in upije: „prosim vas, pustite me, saj ne bom nikoli več prišel!“

O da bi vsaka deklica tako zavpila, kakor je ta mati: „Tat je prišel!“ Kmalo bi bilo konec ponočevanja.

J. Sch.

Iz sv. Križa pri Kostanjevici, 20. marcija. (Na pošti šola.) Lepe novice se berejo iz bližnjih in daljnih krajev, da se vstanovlja družba sv. Cirila in Metoda, ki ima namen, podpirati narodno-katoliške šole. Ali žalibog, od nas se ne more kaj tacega poročati, temveč ravno nasprotno. — Na pošti v sv. Križu opravlja službo neka oseba ženskega spola, ki ob enem podučuje tudi vaške otroke v nemškem jeziku v poštni sobi ob času poštnega službovanja. Jaz bi ne zameril toliko osebi, ki podučuje, kajti ima kaj dela in nekaj zaslužka. Da pa otrokom malo ali čisto nič ne koristi ta poduk, je gotovo.

Otroci so večinoma 7 do 8 let stari, kateri so počeli prvo, oziroma drugo ljudsko šolo obiskovati, in v ljudski šoli rabijo Abecednik, a v privatni šoli pa nemške knjige — kako in kje naj se kaj naučé! Brez dvoma mora ta privatna nemška šola otrokom več škodovati, kakor koristiti. Ljubi Bog daj veselje in zaupanje vsemu slovenskemu narodu do domačih narodnih šol! Potem bodo tudi vaščani sv. Križa kolikor toliko spoznali, da zamore živeti človek, če tudi omikan samo v slovenskem jeziku. Čudno, da naš gospod učitelj ne vpraša ove privatne učiteljice: 1. Ali znaš podučevati? 2. Ali imaš dovoljenje od šolske oblasti, ustanoviti privatno šolo? 3. Kako se sme to goditi v sobi c. kr. pošte?

S Težke vode (Stopiška fara). V slovo gospodu župniku. — V ponedeljek so se poslovili in prihodnji četrtek se bodo od nas ločili ljubljani naš gospod župnik. Oh kako je to žalostno! Zdi se mi, da so še-le k nam prišli, če so ravno že čez 8 let v Stopičah. Kako zvest, skrben in dober prijatelj so nam bili! Pa kaj hočemo storiti? Poslovimo se od Vas — poslovimo od svojega zvestega in iz serca ljubljene prijatelja v dušnih in telesnih zadevah. Obrnemo se k Vam, dragi gospod, in Vas prosimo s tužnim srcem: Ako smo se Vam kedaj v tem času zamerili, odpustite nam! Saj smo poslušali Vaše pridige in nauke z veselim srcem, in še dalje bi to radi, ako bi bile mogoče. Srčna Vam zahvala za vse dušne in telesne dobrote! Ne pozabite na svoje dosedanje stopiške farane, ker tudi mi Vas ne bomo nikdar pozabili. Z Bogom hodite, srečni bodite! Bog daj, da bi se še videli, če tukaj ne, pa sodnji dan na desni strani. J. G.

Sv. Jurij pod Tabrom, 11. aprila 1887. — Uboj je dovršil Šimon Sirk, po domače Bob; ubil je svojega lastnega sina. Zaradi pretepa je bil že dvakrat pri sodnji kaznovan, ker je svojega sina, ki je dovršil še le peto leto, hudo namlatil. Dne 23. marcija pa ga je zopet zaradi neke malenkosti tako namlatil, da je moral v kratkih urah izdihniti svojo dušo in se preseliti k boljšemu očetu, kakor je bil njegov mrzli zemski oče. Izročila ga je občina sodnji in ta ga je dala pod ključ. Dne 24. marcija je komisija reč preiskovala; častiti gospod doktor Bergmann se kar ni mogel prečuditi nad otrokom, tako grozovito je bil razdelan, ves siv po životu in glava poknena. Gospod zdravnik je rekel, da še niso videli nobenega odraslega človeka s tolikimi ranami, kakor jih je imelo to ubogo dete; imelo je namreč 70 udarcev po životu. Imel bi še veliko o temu popisati, pa rajši zamolčim. Ta dopis naj služi v svarilni vzgled vsem tistim, kateri nameravajo v

zakon stopiti brez potrebe in s praznimi rokami. Kadar pride pomanjkanje, se lahko prigodi kaj takega, kar pripoveduje ta dopis.

Iz Ljubljane. (Zakasnjeno.) O vremenu in še kaj.) — Iz vseh krajev naše mile domovine se čuje, koliko nezgod je povzročil ta ravnokar pojemajoči sneg. Zlasti je napravil mnogo neprijetnosti na železnici, pa ne na dolenski. Tako je bila proga med Ljubljano in Trstom skozi pet dni popolnoma zaprta. Tudi telegrami niso mogli iti ne tja ne sem, ker sta „kraška“ burja in „marcev“ sneg podrli mnogo brzogavnih drogov in potrgala telegrafске žice. Posebno je bilo to neznosno za potnike, ki so imeli potovati na razne kraje po svetu, pa so morali tukaj po Ljubljani postopati in dragi čas tratiti. Slučajno sem prišel ravno med dva Čeha, ki sta romala v sveto deželo v Jeruzalem. Tožila sta, kako zelo jima je to neljubo, ker sedaj nobeden vlak v Trst ne gre, namreč zato, ker bo parnik prej odšel, preden prideta tja, drugzega boleta morala pa celi teden čakati. Bil je teh eden že dvanaajstkrat v Jeruzalemu in osemkrat v Rimu. Med pogovori smo prišli na Čeha Ondříčka, slavnega igralca na goslih, ki je ravno tiste dni tukaj v Ljubljani koncertoval. Nista se mogla nasmejati, ker jaz nisem mogel pravilno zgovoriti „Ondříček“, naj sem jezik krivil, kakor sem hotel, in res, vse prizadevanje moje bilo je zaman. Vprašal sem potem več Slovencev, pa nobeden ni mogel tako izgovoriti, kakor Čehi. Ravno letošnji predpust je tudi bilo, ko je bil pri izpraševanju ženin Čeh za zakrament sv. zakona pri nekemu tukajšnjih gospodov župnikov. Ko odgovori na vprašanje, kedo da je, mu gosp. župnik skorej ni hotel verjeti, ker je govoril prav dobro tudi slovensko. Na to mu gosp. župnik reče: „No, povejte mi, kako se izreče triintrideset po česko?“ In ko mu pové, se gosp. župnik nasmeja in pravi: „Zdaj pa že vem, da ste Čeh, zakaj Slovenec ni v stanu, tega izgovoriti.“

Od D. M. v Polji pri Ljubljani. — Vsem bralcem „Dol. Nov.“, posebno pa onim, kateri še niso udje družbe sv. Mohora. — Kaj veselo je bilo čitati v celovškem „Miru“ št. 4, kako se iz daljne Amerike oglašajo za ude Mohorske družbe; torej ne bode odveč, ako povem tudi iz Poljske fare temu enako veselje. Pred enim letom ni štela omenjena fara več kakor 68 udov, ker se je pa to število ravno prišlemu č. gosp. kaplanu Fr. Mekinc-u zelo majhno zdelo, so nam pa ob kratkem in prav prijazno razodeli svoje misli, da sicer močno želijo, da bi več udov pristopilo k tej prekoristni družbi. In glejte! — milo vabljive besede zares niso bile zastoj, to nam priča družbinski „Koledar“ te-

kočega leta, ki je vpisanih 138 udov, torej 70 več, kakor prej. In tako tudi letos niso pozabili ta mnogo spoštovani gospod zopet opomniti nas na novo naročbo. V spodbudnem govoru prevdarjajoč, koliko so vredne Mohorske knjige, ako jih pridno in zvesto prebiramo. Preverjeni pa, da je resnica, hiteli smo vsak s svojim goldinarjem, dobro vedoč, da se ne bomo nikdar kesali. In zopet so naš č. gosp. poverjenik z lepim številom zapisnik sklenili in družbenemu odboru v Celovec odposlali. Iz prijaznosti so mi povedali, da se je oglasilo zopet nekoliko novih udov, namreč 16, torej vsih skudaj 154 — lepo število. Fara sicer šteje okoli 3000 duš, torej lahko štejemo na 100 prebivalcev po 5 udov. Hvala Bogu in našemu vrlému gospodu kaplanu. — Dragi bratje Dolenjci! Kako je pa pri Vas z družbo sv. Mohora? V 23. štef. „Dol. Nov.“ m. l. je bilo čitati: „Na Dolenjskem pa, kjer je dobro 200 tisuč Slovencev, je le okoli 3600 udov družbe sv. Mohora. Tako, da žalibog ne moremo reči, da bi pri nas na 100 slovenskih duš štela dva uda, ampak nekoliko manj.“ Tudi jaz poznam faro na Dolenjskem, R., ki je jako velika, pa nima več kakor 27 udov. Prav pravi torej pisatelj gori omenjenega „Mira“, „da se tik plamenčega ognja ne ogrejejo vsi.“ — Prizadevajte si Radečani, da tudi Vas te besede ne bodo zadevale, in vsi Dolenjci, ki Vam je mar pravi napredek, da tudi v tej tako koristni stvari ne bode te zadnji. Zlasti pa naj se posluži vsaki Slovenec, katerega se poloti želja do strupenega žganja, za tiste novce zdravilne moči, ki se najde v knjigah družbe sv. Mohora. Zagotovim Vas, da se bode marsikatero gorjé ognilo Vas in Vaših hiš, torej prebirajmo Mohorske kujige. Ognjeslav.

Domače vesti.

(Poštne uradne ure v Novomestu) so od 1. maja počenši predrugačene. Sedaj se bode uredovalo zjutraj od 8. do 12. nre. Popoldne od 2. do 6 ure. Ob nedeljah, kakor dosedaj, zjutraj od 9. do 12. ure, in popoldne od 3. do 4. ure.

(Metliški prošt.) Visoki nemški vitežk red podelil je mestno župnijo Metliško velečastitemu gospodu Franu Dovganu, n. v. r. župniku, z naslovom prošta. Na njegovo mesto v Podzemelj pride veleč. gospod Josip Rome. Čestitamo z iskrenim veseljem odličnima svečnikoma, pa tudi župljanom Metliškim in Podzemeljskim.

(Okrajne ceste) med Kočevjem in Podklancem, med Sodražico in Globeljo (Goro) in

Loškim potokom so kaj slabe, kakor toži neki dopisnik v „Slov. Nar“.

(Kmetška posojilnica) Vrhniške okolice registrovana zadruga z omejenim poroštvom na Vrhniki razglašja za peto upravno leto 1886 računski sklep. Čisti dobiček je znašal 1679 gld. 21 kr.; rezervnemu zakladu se je pripisalo 1451 gld. 71 kr., ki znaša sedaj 5776 gl. 19 kr.

(„Pedagogičsko društvo“) v Krškem je za učitelje in šolske prijatelje zborovalo 14. aprila t. l. ob 10. uri dopoldne v Mokronogu. Govoril je g. J. Ravnikar o napakah pri vzgoji. G. V. Gebauer o šolskem vrtu (drevesnici).

(Krški godci) kaj dobro godejo, kar so pokazali v Krškem že večkrat, 19. marca v Brežicah in 11. aprila v Sevnici, kjer je bila kaj lepa slovenska veselica.

(Knjiga „Sadjarstvo“,) spisal gosp. R. Dolenc, se je zaradi mnogih podob za par dni zakasnila. — Najbolje je na poštni nakaznici naročiti, s katero se pošlje 75 kr. J. Krajcu v Novomestu, in zraven napiše natančno adresu s pristavkom za Dolénčevo sadjarstvo. Potem se bode poslala nemudoma in poštne prosta.

(Banka „Slavija“) sklenila je v mesecih oktober, november in december 1886. leta 12.829 novih zavarovanj za 16,845.435 gld. 31 kr. kapitala ter je zato prejela 440.525 gld. 61 kr. zavarovalnine in pristojbin. Za škode plačala je v teh treh mesecih 288.173 gld. 62 kr. Denarni promet osrednje blagajnice iznašal jo 1,553.235 gld. 53 kr. V posojilnicah bilo je v tem času naloženih 300.039 gld. 66 kr., na zemljišča posojenih pa 668.633 gld. 64 kr. Gasilne brizgalnice dobile so tri občine. — Od 1. januarja do 31. decembra 1886. leta bilo je sklenenih 66.606 novih zavarovanj za 72,861,310 gld. 80 kr., ter se je uplačalo zavarovalnine in pristojbin 1,933.082 gld. 98 kr., izplačalo pa za škode 683.125 gld. 57 kr. Samcupravna društva za zavarovanje pokojnin postajajo od dne do dne bolj priljubljena. Dokaz temu je, da štejejo do konca januarja 1887. leta že 1433 članov, ki so skupno zavarovali 131.795 gld. 32 kr. pokojnin in zato obvezali se uplačati 496.534 gld. 81 kr. ulog.

(„Koroške bukvice“) izdaja gospod F. Haderlap, zvezek po 32 strani. Cena vsacemu zvezku je samo 10 kr. — torej res nizka! Upamo, da bodo povesti ljudstvu vgajale — in da gospod zasluži podporo.

(Angelček), otrokom učitelj in prijatelj. Izdal Anton Kržič. I. zvez. V Ljubljani 1887. Samozaložba. Tiskala „Katoliška tiskarna“. 8°, 48 str. Cena 12 kr. Tako je naslov najnovejši knjigi, ki je izšla za slovensko mladino. Kedor jo je prečital, bode pritrdil, da je res pravi

„angelček“ otrokom. Gospod pisatelj podaja prav mičnih dogodek, pesmic resnega in šaljivega zapopadka, uganek i. t. d. Knjižica je jako okusno ozališana s primernimi podobami. Da je pisana v lepem, čistem in glatkem jeziku, ni nam treba pristavljati, zato jamči vže pisateljovo ime. Naj bi te knjižice ne pogrešala nobena hiša, kjer so otroci, ki znajo brati. Pa tudi odraslim bode dobro došla.

Razne vesti.

* (Pameten voznik). Voznik je došel rojaka voznika. „Kaj voziš?“ ga vpraša. „Žganje!“ odgovori. „Potlej pa le vozi“ mu odvrne prvi „prav je, da voziš pred menoj, ker jaz peljem grobne kamne!“

* (Spomladanski vremenski pregovori). Užarjena juterna zarja maltravna oznanja nekaj viharja. — Velikega petka dež naredi, da letina dobro obrodi. — Zgodno spomladno gromenje, lakote pozno tulenje. — Če sušec suši, maltraven deži, velkitraven hladi, to kašte in sode polni. — En voz sena je vreden velikegatravn rojev eden. — Koliko pozneje beli trn cveti, trava in žito slabije stoji. — Pankracij (12). Servacij (13) in Bonifacij (14) so ledeni tri kanaciji; vreme gostokrat spreminjajo, da pred njimi stalnega ne bo; če pa prej ni slane bilo, tudi za njimi ne bo mrazilo. — Sv. Urban (25) jasen, za jesen hasen. — Urbanovo solnce in Vidov dež, prav dobrega leta pričakati smeš. — Hladen velkitraven in moker še vmes, ti kašte in sode napolni zares. — Hladni velkitraven gotovo nam da slame zadosti in tudi sena. — Pred kresom prosimo, naj deži, potem prositi treba ni. — O kresi se dan obesi. — Sv. Ivan, prvi letni dan. — Če na kresni dan dežuje, za orehe slabo se skazuje. — Če kukavica dolgo po kresu še kuka, dragota in lakota k nam priluka. —

(Če vremenski pregovori resnico zadenejo, najde tudi slepa kura zrno. Stavec.)

V mesecu marciju v Novomestu vračujoča se pisma:

F. S., S. Vid p. sv. Rok — Nicolaus Herakovič, Novoselo (rec.) — Bondi, Cilli — Josef Šolar, Wien, — Franz Novak, Colorado — Josipina Stare, Koloven — Maria Sultz, Agram — C. Davis, Triest — Joška Berus, Peterwardein (rec.) — Maria Kozlevčar, Triest — Jože Terščijar, Mokronog — Via Carlo Alberti, Torino — Matilda Kramaršič, Marburg — Anton Sraj, Esseg (rec.) — Alois Praunseis, Graz (rec.) — Daniel Reba, Paierbach — Maria Schulte, Agram — Lachainer, Gross-Lašič — Martin Gazvoda, Trebinje — Maria Berus, Karlove (rec.) — Michael Michelčič, Metlika — Thomas Brinskule, Californien (rec.) — Ivan Žnidaršič, Zemljaku (rec.) — Alois Auer, Nord-America — Neža Kovačič, Trebno.

Žitna cena v Novem mestu 12. aprila 1887.

Domače pšenice mernik 2 gld. 40 kr., Debeločee (koruze) 1 gld. 40 kr., Soršice 1 gld. 90 kr., Rži 1 gld. 66 kr., Ječmena 1 gld. 66 kr., Ajde 1 gld. 20 kr., Ovsa 90 kr., Krompirja 1 gld.

Loterijske srečke.

Gradec	2. aprila	33	48	3	62	38
Trst	9. aprila	72	35	31	16	3

Razpis častne nagrade

za povest, namenjeno slovenski mladini.

Razumniki vseh omikanih narodov paznim očesom motrijo razvoj tistega dela književnosti svoje, kateri je v prvi vrsti namenjen mlademu narastaju, ter vestno skrbé za to, da se mladini podajajo v roke po obliki in vsebini dovršene, čistim peresom in plemenitim srcem pisane zabavne in poučne knjige. Tudi v Sloveniji se je že večkrat poudarjalo, kako potrebujemo mladini svoji primerne berila in razna učiteljska in pedagogijska društva naša so večkrat ukrepala o tem in obravnavala vprašanje, kako bi se zadelala ta praznina v književnosti slovenski.

To uvidevši je znani rodoljub češki in prijatelj mladine slovenske, blagorodni gospod Ján Lego v Pragi, po županu ljubljanskem podpisanemu odboru izročil

sedem cesarskih cekinov

v plemeniti namen, da ž njimi nagradi najboljšo povest, namenjeno slovenski mladini od dvanajstih let dalje.

Navedeni znesek sedmih cesarskih cekinov pa je samo častna nagrada, katera se izplača pisatelju povesti; vrhu tega gospod Ján Lego poskrbi še za to, da pisatelj nagrajene povesti prejme za spis svoj še navadni pisateljski honorar.

Pisatelj nam v svoji povesti naslikaj vzornega slovenskega mladeniča, odičenega z vsemi krščanskimi in državljanskimi vrlinami; od tiste dobe, ko začne hoditi v šolo, sprémi ga do moških let, ko stopi v praktično življenje, opiši ga živo in plastično brez moralizovanja, da bode mlada duša, videča pred seboj junaka povesti, hropenela po njegovem vzvišenem vzgledu izpolnovati vse dolžnosti, katere narod, cerkev in država zahtevajo od poštenega moža.

Ako pisatelj takošno životopisno povest postavi v zgodovinsko zanimiv čas ter njeno dejanje opre na take domače kraje, ki se odlikujejo po naradni lepoti svoji, bode tem večja zasluga njegova.

Povest obsezaj šest tiskovnih pol male osmerke, natisnena z navadnimi garmondskimi črkami.

Rokopisi naj se pošiljajo do konca tekočega leta načelniku podpisanega odbora, kateri tudi povesti prisodi darilo ter pisatelju njemu izroči častni honorar.

V Ljubljani 1. aprila 1887.

Peter Grasselli, župan Ljubljanski, načelnik. — Prof. Janez Gnjevda, predsednik družbe katoliških rokodelskih pomočnikov. — Prof. Fr. Levec, urednik „Ljublj. Zvona“, načelnikov namestnik. — Ivan Tomšič, c. k. vradiški učitelj in urednik „Vrtčev“.

Naznanilo.

V sredo 20. t. m. začne se v Metliški prošnji javna prostovoljna dražba zapuščine pokojnega gosp. prošta Daniel Terčeka. Prodajalo se bo različno pohištvo, poljsko orodje, vino, žito itd. proti temu, da se takoj plača. Kupee k tej prodaji vabi

Opravništvo komende nemšk. vitešk. reda
v Metliki 13. aprila 1887.

[38]

Martin Kamenšek,

Naznanilo.

Pisarna odvetnika
dr. Skedl-na

je sedaj v hiši g. Pintarja
št. 75., nasproti dosedanje pisarne, v prvem nadstropji. [31-2]

Zugmajer-jevi plugi

št. 2 11 gld., št. 3 po 12 gld., plužne po 6 gld. se dobivajo pri Adolf Gustin-u v Novomestu, pa tudi le samo pravo koroško železo in drugo železnino iz prvih tovarn. Tudi specerijsko blago. [26-2]

Cela družina

sprejme se v hmelniški grad pri Novomestu in dobi stanovanje, hlev, poldrugi oral njiv, deputat i. t. d. Člani družine se tudi v službo sprejmó. — Oglasi naj se do 1. maja 1887 pri

[37—1] Oskrbništvu hmelniške grajščine.

Posestvo

ležeče v Vrhovski vasi eno uro od Kostanjevice blizu ceste, obsegajoče pohištvo, njive, travnike, velik vinograd, lesčino in hoste, se po prav nizki ceni prostovoljno prodá. Več se poizve pri gospodu

Antonu Majzelj-nu

[31—1]

v St. Jerneju.

Vrtnarskega učenca

išče vodstvo deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu pri Rudolfovem.

Biti more krepke postave, bistrega uma. Čas aka tri leta proti prosti hrani in stanovanju. Pisanja in čitanja nezmožni se ne sprejme. [34—1]

Zaradi preselitve iz Rudolfovega

se cenó prodá različno pohištvo.

kakor: mize, stoli, tri garniture, i. t. d.

[36—1] Kje pové vredništvo „Novic“.

V najem se dá!

Vrt za sočivje, — poldrugi oral vrta z sadnjim drevjem in travo; če bi kdo želel, tudi še več zemljišča. — 100 kvadratnih sežnjev velika lešica za špargeljne (Spargelbeet). — Prostorno stanovanje in velika klet v gradu Velika vas pri Krškem. Več pové:

[33—2]

M. Fahrner na Raki.

Zaloga koč za podplate,

dobrih in trpežnih, lastnega izdelka, priporoča po nizki ceni, strojarja

[32—2]

Ivan Tomšič-a na Vrhniki.

Kranjske in nemške detelje, očiščeno seme predenca (žide),

gorenjski gips za deteljo in travnike. tako tudi

cement za zidanje vodnjakov

se dobi pri

Franu Kastelicu,
trgovcu v Kandiji.

priporoča tudi [24—3]

železnino in špecerijsko blago.

V najem se takoj dá

v Sevnem na znožji tržke gore poleg Bajnofa, gostilna z vso opravo, pri kateri je tudi mesarija in prodaja tabaka, ter četrto grunta. Vse je v najboljem stanu. Več se izvé ravno tam. [31—2]

Ponudba prodaje nove štacune.

Zaradi nagle smerti moje soproge sem jaz podpisani sklenil, mojo sedaj novo urejeno štacuno z drobnim blagom na glavnem trgu v Novomestu z vso štacunsko opravo na prodaj ponuditi.

Kdor bi hotel to štacuno, katera je v dobrem tiru z dobrimi pogoji kupno prevzeti, naj se oglasi pri podpisanemu trgovcu

[28—2]

Valentin Oblak-u.

Mokriška grajščina

(pošta Jesenice na Savi) prodaja:

Semenski oves: Triumf 100 kg. 15 gld.
Ligovo 100 „ 12 „

Semenski krompir: Najboljše vrste, kakor: Carly
[9—6] Vermont, Magnum bonum, Gripple
castle 100 kg. 6—8 gld.

Semensko ajdo: Škotsko, srebrno sivo 100 kg. 8 „

Vrbove sadike: Salix viminalis, salix viminalis purpurea in salix amygdalina 1000 kosov po 2 gld.

Fizol (ovijač) 1 hektoliter 12 gld.

Najstareje ljudsko zdravilo je

„C. kr. konc. cvet za ude“

obče znano z imenom

Klosterneuburger

Gichtfluid,

preiskano v kemičnem laboratoriju za zdravstveno policijske preiskave, ter je prodaja zavarovana po c. kr. koncesiji, in po protokolirani tvrdki.

Isti je po svoji pravilni in skrbni sestavi in napravi, kakor tudi po svojem izvrstnem vspehu najbolj priljubljeno in razširjeno zdravilo. Ta cvet je edini in nedosegljiv lek zoper protin in revmatizem, slabost mišic in čutnic, pri bodljajih, pri bolečinah v križi in ledji, pri zobobolu, tiganji v ušesih, krčeh, poselno v nogah, pri bolečinah v črevih, pri spahnenih udih, pri prenapetosti, hvi ali jahanji. Rabi se uspešno, ker imajo deli, iz katerih obstoji, izvrstno zdravilno moč. Toraj je pomoč hitra in gotova tudi v najbolj trdovratnih slučajih.

Cena male flašice 50 kr., velike flašice 1 gld.

Razpošilja

lekar A. Hofmann v Klosterneuburgu.

Za poštnino 15 krajcarjev več. [1—5]

Pravo se dobiva to zdravilo le pri sledečih gg. lekarjih:
V Ljubljani: J. Swoboda. V Novem mestu: Frid. Haika.
V Gorici: G. Christoflett. V Gradcu: A. Nedwed. V Celovcu:
P. Birnbacher. V Belaku: Frid. Scholz.